

Enklare och effektivare handläggning av bostadstillägg m.m.

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2011/12:152 Enklare och effektivare handläggning av bostadstillägg, och vissa andra frågor.

I propositionen föreslås att bostadstillägg till den som får ålderspension, efterlevandepension eller sjuk- och aktivitetsersättning som huvudregel ska beviljas tills vidare i stället för att vara tidsbestämt.

Vidare föreslås bl.a. att efterlevandepension, efterlevandestöd och efterlevandelivränta får beviljas utan ansökan av den efterlevande samt att de uppgifter som behövs för att bedöma rätten till barnpension, efterlevandestöd och barnlivränta för tid efter fyllda 18 år ska lämnas av det underåriga barnet självt.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 november 2012.

Propositionen har inte föranlett några motioner.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag, dock med en mindre lagteknisk justering.

Utskottet föreslår att ärendet avgörs efter endast en bordläggning.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Utskottets överväganden	4
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	6
Propositionen	6
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	7

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Lagförslaget

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken med den ändringen att i 110 kap. 5 § första stycket ordet ”sådan” utgår.

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2011/12:152.

Utskottet föreslår att ärendet avgörs efter endast en bordläggning.

Stockholm den 12 september 2012

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Gunnar Axén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunnar Axén (M), Tomas Eneroth (S), Mikael Cederbratt (M), Fredrik Lundh Sammeli (S), Lars-Arne Staxäng (M), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Ulf Nilsson (FP), Shadiye Heydari (S), Solveig Zander (C), Jasenko Omanovic (S), Saila Quicklund (M), Emma Henriksson (KD), David Lång (SD), Gunilla Nordgren (M), Maria Ferm (MP) och Christina Høj Larsen (V).

Utskottets överväganden

Propositionen

I propositionen föreslås att bostadstillägg till den som får ålderspension, efterlevandepension eller sjuk- och aktivitetsersättning som huvudregel ska beviljas tills vidare i stället för att vara tidsbestämt. Regeringen anger att det numera finns tekniska möjligheter att upprätthålla kvalitet på utbetalningarna utan regelbundna ansökningar, förutsatt att myndigheterna löpande kontrollerar kvaliteten genom efterkontroll. Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan bör enligt regeringens bedömning på lämpligt sätt göra efterkontroll av de uppgifter som ligger till grund för bostadstillägget. Bostadstillägg får även fortsättningsvis beviljas tidsbestämt t.ex. i ärenden där förhållandena är komplexa, osäkra eller antas komma att påtagligt förändras inom en överskådlig framtid.

Vidare anges i propositionen att förbättrad kvalitet har hög prioritet. Regeringens bedömning är att kvaliteten primärt inte avgörs av beslutens periodicitet utan av den samlade hanteringen och hur resurserna används för att följa upp att rätt belopp betalas ut. Den nya ordningen gör det möjligt att använda resurserna där de gör bäst nytta och ger därför bättre möjlighet att med samma resurser förbättra kvaliteten. För systemets legitimitet är detta viktigt. Förändringen kommer därför att noga följas upp med särskilda krav på Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan att återrapportera kvalitetsutvecklingen. Så snart de nya reglerna har beslutats avser regeringen att lämna ett särskilt uppdrag till Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan om uppföljning och mätning av kvaliteten. Även ett nuvarande uppdrag till Inspektionen för socialförsäkringen kommer att kompletteras med uppföljning av den aktuella förändringen och hur kvaliteten i handläggningen utvecklas.

I propositionen föreslås vidare bl.a. att efterlevandepension, efterlevandestöd och efterlevandelivränta ska få beviljas utan ansökan av den efterlevande. Pensionsmyndigheten har i de flesta fall redan tillgång till de uppgifter som den efterlevande lämnar i ansökan. I vissa fall, t.ex. för efterlevande som är bosatta utomlands, kommer det dock även fortsättningsvis att vara nödvändigt att en ansökan lämnas eftersom Pensionsmyndigheten i sådana fall sällan har alla uppgifter som krävs för att kunna bevilja efterlevandepension m.m.

Barnpension och efterlevandestöd betalas ut till barn som inte har fyllt 18 år om den ena eller båda föräldrarna har avlidit. Förmånerna kan förlängas, längst t.o.m. juni det år barnet fyller 20 år om barnet bedriver studier som ger rätt till förlängt barnbidrag eller studiehjälp. Ett barn som har barnpension, efterlevandestöd eller barnlivränta får cirka två månader innan ersättningen upphör en blankett hemsänd till sig för att kunna anmäla rätten till förmån för tid efter fyllda 18 år. På anmälan lämnar bar-

net uppgift om skola, utbildning, hur länge studierna ska pågå samt konto för utbetalning. I dag krävs dock att vårdnadshavaren undertecknar blanketten.

Regeringen föreslår att den anmälan som behövs för att bedöma rätten till barnpension, efterlevandestöd och barnlivränta för tid efter fyllda 18 år ska undertecknas av det underåriga barnet självt. Regeringen anser att det finns skäl att göra avsteg från huvudregeln att det är förmyndaren som ska sköta om en underårigs angelägenheter i detta fall eftersom det gäller utbetalning av en förmån som avser tid då barnet har fyllt 18 år. Det är angeläget att utbetalningen av ersättningen sker löpande och utan avbrott till behörig mottagare. Barnet är också myndigt när utbetalningen blir aktuell och bör därför självt kunna stå för de uppgifter som lämnas. Ett liknande förhållande gäller för övrigt vid prövning av rätten till förlängt underhållsstöd. Med den föreslagna förändringen ökar möjligheten för att barnpension, efterlevandestöd och barnlivränta för tid efter fyllda 18 år utbetalas till barnet utan avbrott.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 november 2012.

Slutligen redovisar regeringen i propositionen bl.a. sin bedömning att reglerna för avräkning av garantipension mot tjänstepension för personer födda 1937 eller tidigare inte bör ändras.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag har inte föranlett några motförslag i form av motioner.

Utskottet tillstyrker att beslut om bostadstillägg som huvudregel ska gälla tills vidare. Ändringen innebär en avsevärd förenkling för de försäkrade och skapar en mer långsiktig trygghet i den ekonomiska situationen. För Pensionsmyndighetens och Försäkringskassans del kan vidare resurser frigöras som ger förutsättningar för att förbättra kvaliteten i handläggningen av bostadstilläggen. Utskottet vill dock understryka att förändringen innebär att det blir ännu viktigare än tidigare att det finns ett väl fungerande kontrollsystem så att förenklingen i handläggningen inte sker på bekostnad av att felaktiga belopp betalas ut i större utsträckning. Återkrav av större belopp kan få stora konsekvenser för mottagare av bostadstillägg, vilka har små ekonomiska marginaler. Särskild uppmärksamhet bör därför riktas mot att felaktiga utbetalningar inte hinner ackumuleras till större summor innan de upptäcks. Utskottet anser även att det är viktigt att, som regeringen anger i propositionen, regelförändringen noga följs upp.

Utskottet tillstyrker även regeringens förslag i övrigt, dock med en mindre lagteknisk justering.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2011/12:152 Enklare och effektivare handläggning av bostadstillägg, och vissa andra frågor.:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.

BILAGA 2**Regeringens lagförslag****Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken**

Härigenom föreskrivs att 77 kap. 13 §, 88 kap. 10 §, 97 kap. 22 §, 101 kap. 11 §, 102 kap. 7 och 10 §§, 103 d kap. 9 § samt 110 kap. 5 och 6 §§ socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

77 kap.**13 §**

Änkepension får lämnas utan ansökan till en änka som fyllt 65 år och som får allmän ålderspension.

Efterlevandepension och efterlevandestöd får lämnas utan ansökan.

88 kap.**10 §**

Efterlevandelivränta får lämnas utan ansökan.

Bestämmelserna i 77 kap. 16–18 §§ om barnpension och omställningspension tillämpas även i fråga om barnlivränta respektive omställningslivränta.

97 kap.**22 §¹**

Bostadsbidrag lämnas som särskilt bidrag med

Bostadsbidrag lämnas *månadsvis* som särskilt bidrag med

- 1 300 kronor till familjer med ett barn,
- 1 750 kronor till familjer med två barn, och
- 2 350 kronor till familjer med tre eller flera barn.

101 kap.**11 §**

Ett beslut om bostadstillägg får avse en tid av 12 månader. Om det finns särskilda skäl får bostadstillägg beviljas för längre tid, dock längst för en tid av 36 månader.

Bostadstillägg *lämnas tills vidare, men får beviljas för viss tid.*

102 kap.**7 §**

Den bidragsgrundande inkomsten är summan av

1. ett uppskattat överskott i inkomstslaget tjänst enligt 10 kap. 16 § inkomstskattelagen (1999:1229),
2. ett uppskattat överskott i inkomstslaget näringsverksamhet beräknat enligt 8 §,

¹ Senaste lydelse 2011:1520.

3. överskott i inkomstslaget kapital beräknat enligt 9 § för året före det år då ansökan om bostadstillägg görs,

4. del av förmögenhet enligt 10–13 §§, och

5. vissa andra inkomster enligt 15 §.

3. överskott i inkomstslaget kapital beräknat enligt 9 § för året före det år då ansökan om bostadstillägg görs *eller, vid omprövning av bidragsgrundande inkomst av annan anledning än som anges i 103 kap. 3 §, året före det år bostadstillägget avser,*

10 §

Förmögenhet enligt 7 § 4 beräknas per den 31 december året före det år då ansökan om bostadstillägg görs.

Förmögenhet enligt 7 § 4 beräknas per den 31 december året före det år då ansökan om bostadstillägg görs *eller, vid omprövning av bidragsgrundande inkomst av annan anledning än som anges i 103 kap. 3 §, per den 31 december året före det år bostadstillägget avser.*

103 d kap.

9 §²

Boendetillägget enligt 8 § ska minskas med de belopp som lämnas som

1. preliminärt bostadsbidrag enligt 98 kap., *eller*

2. bostadstillägg till make enligt 100–102 kap.

Om boendetillägg lämnas till båda makarna ska boendetillägget till vardera maken minskas med halva det preliminära bostadsbidraget enligt första stycket 1.

1. preliminärt bostadsbidrag enligt 98 kap., *och*

110 kap.

5 §

Ansökan om förlängt underhållsstöd enligt 18 kap. 6 § ska göras av den studerande själv, även om han eller hon ännu inte har fyllt 18 år.

Ansökan om förlängt underhållsstöd enligt 18 kap. 6 § ska göras av den studerande själv, även om han eller hon ännu inte har fyllt 18 år. *En sådan underårig studerande ska också själv lämna de uppgifter som behövs för att bedöma rätten till fortsatt barnpension, efterlevandestöd och barnlivränta enligt 78 kap. 5 §, 79 kap. 2 § respektive 88 kap. 4 §.*

Beträffande äldreförsörjningsstöd och bostadstillägg ska, om den försäkrade är gift, uppgifter om faktiska förhållanden lämnas på heder och samvete även av den försäkrades make.

² Senaste lydelse 2011:1513.

När det gäller bostadsbidrag ska ett barn som avses i 96 kap. 4 § och som är över 18 år på ansökningshandlingen självt intyga de uppgifter som rör barnet, om det inte finns särskilda skäl mot det.

6 §

Ansökan behöver, trots det som föreskrivs i 4 §, inte göras om följande förmåner:

1. Barnbidrag, i annat fall än som avses i 15 kap. 6 §. Det finns dock särskilda bestämmelser om anmälan som gäller flerbarnstillägg i 16 kap. 12 §.

2. Sjukpenning i fall som avses i 27 kap. 24 a § 3 eller där den försäkrade annars på grund av sjukdomen är förhindrad eller har synnerliga svårigheter att göra en ansökan.

3. Assistansersättning när kommunen har anmält till Försäkringskassan att det kan antas att den enskilde har rätt till sådan ersättning.

Om vårdbidrag eller handikappersättning har beviljats för begränsad tid får den tid för vilken förmånen ska lämnas förlängas utan att ansökan om detta har gjorts.

Ytterligare bestämmelser om att förmåner lämnas utan ansökan finns beträffande

Ytterligare bestämmelser om att förmåner *i vissa fall* lämnas utan ansökan finns beträffande

1. sjukersättning och aktivitetsersättning i 36 kap. 25–27 §§,
2. tilläggspension i 56 kap. 6 §,
3. änkepension i 77 kap. 13 §,
och

3. *efterlevandepension och efterlevandestöd* i 77 kap. 13 §,
4. *efterlevandelivränta* i 88 kap. 10 § första stycket, och

4. premiepension till efterlevande i 92 kap. 2 § första stycket.

5. premiepension till efterlevande i 92 kap. 2 § första stycket.

1. Denna lag träder i kraft den 1 november 2012.

2. De nya bestämmelserna om efterlevandepension, efterlevandestöd och efterlevandelivränta i 77 kap. 13 § och 88 kap. 10 § tillämpas vid dödsfall som inträffat efter den 31 oktober 2012.

3. Den nya bestämmelsen i 101 kap. 11 § tillämpas första gången på beslut om bostadstillägg som fattas efter den 31 oktober 2012.